

محراب

نمبر : ۲

۱ شباط ۱۳۴۱

صافی : ۲۶

محراب

اقتصادی ، اجتماعی ، فلسفی ، تاریخی ، ادبی مجموعه
شاید يك آید بر نشر اولنور

مترجمان

اسلام تاریخی و حسین جاہد بک ترجمہ اسلامی تاریخ اسلام حقنہ انتقاد و یوسف ضیا
ایران ماصالی قریب حسین
آنادولو جغرافیاست سماعی بر باقیش ا . ب
تصوف دائماً مظفر در و از میرلی اسماعیل حق بک صوک بر جواب شیخ صفرت
یر یوزندہ و آنادولودہ بوغداي منطقہ لری م . شرف
جولده بر سجدہ و مابعد و صوک سمیر جمال اورہ نرس
جانی آئندہ بر فیلسوف و امیل سووستر عبدالحمید هادی
یکی نشر ایدیلن اترل : قانت و فلسفہ سی ، انتشار اسلام تاریخی ، اخلاق درس لری ، اسوان مجموعه سی ،
هلال اخضر جمعیتک بر مکتوبی .

شہزادہ ہانی : اوقاف اسلامیہ مطبعہ سی

۱۳۴۱ - ۱۹۲۰

۱ شباط ۱۳۴۱

مضامه

اسلام تاريخى

« حسين » جامد « بكك ايتاليا نجه دن ترجمه ونهرايتديي
« له ئونا قاتانو » نكك اسلام تاريخى حقنده انتقاد

مؤلفك نسب بحثده كى مطالعاتى ، قيمت علميه سى اعتباريله اسناد بحثده كى غريبه لردن
آشاغى دكلدر . بوم بحثده اسلام منقدرلرينك افكارينى ، ابن خلدون ، طبرى كى مورخلرك
وخاصة ابن هشامك مطالعه لرني نقل ايدن سطرلر بر طرف ايديله جك اولورسه مؤلفك
محصول قريحه سى اولارق قالان قسم شايان حيرتدر . باقكز نه دييور :

« محدثينه نقطه عزيمت تشكيل ايدن وقعه تاريخيه يتيم محمدك عبدالمطلب عائله سى
ايچنده موجوديتيدر . عبدالمطلبك اوغللارندن برينى آلديلر ياخود عبدالمطلبه براوغل اويدورديلر
وبونى چوجغك باباسى ياپديلر . عبدالمطلب ايله محمد آراسنده بويله برقرابت رابطه سى
تأسيس ايتدكدن صوكر ا عبدالمطلبك هاشمه قرابتنى انشا ايتمه باشلاديلر . هاشم ده قصك
دوغرودن دوغرى يه اركك اولادلرينك ذريتدن كليور كى قبول ايدلدى . ص ۱۶۳ س ۱۶۶
حضرت پيغمبرك پدرى عبده و جدى عبدالمطلب اولديغنده اصلا شبه ايديله ميه جك
وثيقه لر موجود اولديغنى يوقا ريده كوستر مشدم . بوراده هاشم ايله قصى قاليور . فقط
اولا مؤلفه صورارم اكر قصى و هاشم ك موجوديت تاريخيه سى حقنده شبه ايدملك لازم
ايسه نيچون دارالندوه نك قصى طرفدن كشادايدليكنى ، كذا قصيك مكده نفوذ واقتدارى
آله آلديغنى ، بايراق و قوماندا كى اصوللارى وضع ايتديكنى ، وحتى شهرى بالذات تأسيس
ايتديكنى اثرك مختلف يرلرنده قبول ايدييور . (مثلا ص ۱۷۴ و ص ۲۴۷ و الخ) و نيچون
برطرفده منقبوى بر شخصيت اولديغنى سويلديككز هاشم (ص ۱۶۶ س ۱۱) ك ديكر طرفده

بر شخص تاريخي اولاييله سي خصوصنده سپره نكرايله متفقم (ص ۲۶ نوط ۱) ديپورسكز. نچون « هاشمك اومتقبوي اوزاقلني ، منشألر حقنده كي حقيقتي خرافه لرك بولوتلري ايچنه كوزلجه صاريپور ص ۶۶۷ س ۱۲ ، ديديككز حلاله بالاخره » يالكز بوايكي هاشم وامييه ناملرينك حقيقتة موجوديتلرينه امين اولاييليرز. بوايكي آدم احتمالكه جداً [*] بر حيات اولمشلردر. ص ۲۴۸ نوط ، ديپورسكز ! اكر هاشم خرافه لرك بولوتلري ايچنه صارلمش متقبوي بر شخصيت ايسه نچون هاشمك سلمى ايله ازدواجنك بتون تفرعانه وارنجه تفصيلاته كيريشيور وحق آزالرنده نكاحك متعه اصولي ايله جاري اولديغني اشباهه اوغراشيورسكز (ص ۲۵۸ الى ۲۶۱) . بونلرسزك شبهه كزه قارشى قوتلى وثيقه لرتشكيل ايتيورمى ؟ عزيزم ! هيچ برنجي عصر ك ابتدالرنده بنى هاشم وبنى اميه غوغالرينى انكار ايتمه تاريخاً امكان تصور ايديله بيليرمى ؟ اكر بو تعبير بالاخره اويدورلاي ايسه سزكده حق داها شموللى بر صورتده قبول ايتديككز بنى هاشم ايله قطع مناسبات زمانلري هجرتدن خيلى زمان اول دكلى ايدى ؟ .

هاشمك سلمى ايله ازدواجنك متعه اصوليه جاري اولديغني حقنده كي مطالعه لره كلنجه ، كرچه جاهليت دورنده ، او زمانك عرف وعاداتنه نظراً نكاح متعه مقبول و معتبرايدى. بو صورتله دنيابه كلن برچوچق مشروع عدايديليردى . حتى بو اصول نكاحك برقاج شكللى واردى . فقط هرشكللى ايله بو اصول « حره » يعنى اصيل ، داهادوغريسى او قاديغنى اولمايوب اورته مالى اولانلر ، جاريه لر ويا ازاديلر اوزرنده جاري ايدى . سلمى ايسه رؤسادن عمروبن زيدك قيزى ايدى . شو حالده اكر روبرتسون سميت جاهليت دورنده كي اصالت وعصيت حسلرينك درينلكنه واقف اولسه ايدى او زمانك « خانم قادين » لرندن برينك نكاح متعه ايله ازدواج ايدمه يه چكنى تقدير ايدر وبو اصولك آنچق جاريه لر ونهايت سوقاق قادينلري آراسنده جاري اولديغني اونوتمازدى . تصور ايديككز كه بر كون حضرت پيغمبر ، قادينلردن بيعت آليركن شويلاه شويلاه حركت ايدم جككزه ، زنا ايتمه جككزه والڤ خطاب ايدپوردى ابو سفيانك زوجه سي هند درحال آتيلدى ، نهديمك يارسول الله حراولان قادينلرك بويلاه بر حركته تنزل ايتملري احتمالى وارمى كه ... (أوتزنى الحرة يارسول الله) ديه حرقادينلرك حسيانى عرض ايتدى . بو ، كوستريپور كه [*] « احتمال كه جداً بر حيات اولما » نك نهديمك اولديغني آكلايامادم هله « حقيقتة موجوديتلرينه امين اولاييليرز » ديدكدن صوكرا بو احتمالك هيچ معناسى قالميور .

سلمی کبی روسایه منسوب بر قادینک متعه اصولیه نکاحی اصلاً موضوع اولاماز . بویله بر اعداده بولونانلر وثیقه کوسترمهکه مجبوردرلر . یالکز سلمی حقنده دکل ، هر هانکی بر اصيل قادین حقنده بر مثال و بروثیقه کوسترمه لری کافی . همده نکاح متعه ، موقت بر نکاح دیمک اولدیغنه نظراً ، سلمی ، نك شو قدر مدته نکاح ایدلدیکنی کوسترمک ایجاب ایتمیزی ؟ نیچون بوبابده هیچ برسوز سویله یین بولونمايور ؟...

بیم تخمینمه نظراً روبرتسون سمیت ، اوتهدنبری پدر شاهی عائله نمونه سی اولمق اوزره کوسترلمه سی معتاد اولان عرب قبیله لرینک ، بومطالعانک تماماً عکسنه اولارق مادر شاهی عائله انمودجنیدن عبارت اولدیغنی بر کشف علمی اولارق اورتیه آتدیغنی زمان اک زیاده بو جاهلیت نکاحلرینه استناد ایتمش اولاجق و کشفنک نشئه سیله بو نکاحلرک قادین اساسنه مستند غایت قدیم اصولدن قالمش بر خاطره اولدیغنه شبهه دوشورمه مک ایچون « بونلرده بابا آرانمازدی و چوجققره آنا صاحب اولوردی » فکریخی ده جف القلم آرایه صوفقش اولاجقدر . چونکه جاهلیه دورنده حتی نکاح اولماسه بیله - حالبوکه اونلر نکاحی هر نوع جماعه شامل اولمق اوزره واسع بر معناده قوللانیورلردی - یته صورت مطلقه ده بابا آرانیردی . بونک ایچون او زمانلر برقاج کشینک ، برقاج آرقاداشک (اون کشی دن آزا اولمق اوزره) بر قادینک یاننه کیرمه لری بالاخره چوجق دنیایه کلدیکی زمان آرالرنده عظیم غوغالری موجب اولوردی . و بو غوغالر مشهوردر . نتکیم مروانک وبالخاصه عمرو بن العاصک بویله بر نکاح محصولی اولدیغنی حقنده طرفگیرانه شایعه لر دوران ایتمشدر . بوشکلده تولدایدن بر چوجقک باباسنی تعیین ایتمک قادینک حقیدر . بر « طهر » مدتی ایچنده غیرمعین ارککلرله تماسه کلن بر قادیندن دنیایه کلن چوجقک باباسنی تعیین ایتمک ده « قائف » ک وظیفه سی در . [۱]

[۱] قائف ، ایزجی ، یعنی آتاق ایزندن صاحبنک کیم اولدیغنی ، چوجقک اشکالندن باباسی کیم اولدیغنی و اخ تعیین ایدن آدم دیمکدر . بو طرز نکاحک محصولی اولمق اوزره مشهورلردن زیاد بن ابیه خاطره کلیرسه ده مسئله بویله دکلدر . چونکه بخاریده بو نکاحلری تعداد ایدن - عروه بن زبیرک عائشه دن نقل ایتمیکی - حدیثه باقیلاجق اولورسه اوراده (بخاری ح ۶ ص ۱۳۲ قسطلانی ح ۸ ص ۴۸ باب من قال لا نکاح الا بولی) بونوع قادینلر قابولینه بر نشان (بایراق) قویارلر و قابویه کلنلری رد ایده مزلردی دینیلیور بوکی عمومی محللره ایسه اشرافدن کیمسه کیرمزدی . زادکانک کیتدیکی برلر کندی آرالرنده معین ایدی . بناء علیه زیادک اولکی نوعک محصولی اولدیغنی محققدر . دوراسلا - میتده نسب ایله اشتغال ایدن ایلك آدمک بو زیاد اولدیغنی ابن ندیم فهرستده ذکر ایدیورکه موضوعمز اعتباریه جالب دقتدر . بخاریده کی بو حدیثه نکاح طرز لرینک بری اولمق اوزره بر

اصل «متعه» دینین شکله ایسه معین مدت ایچون برار ککه انحصار واردر. بونده چوجق هیچ اختلاف ایدله دن بابایه عاؤدر. خلاصه هیچ بر شکله بابانک آرانماسی واقع دکدر. بواضا حاتدن عین زمانده چوجفک او زمانلر والدهیه عاؤ اولمادیغی ده آکلاشیلیر. مع مافیه مشهور بر مثالی بوراده تکرار ایدیم: معلومدر که مکده قریشک مظالمی اوزرینه برنجی اولارق مدینهیه هجرت ایدن ابوسلمه عبدالله بن عبدالاسددر. بو ذات هجرت قرارینی ویردیکی زمان قوجاغنده برچوجنی بولونان زوجهسنی ده برابر آلمق ایستوردی، قادینک قبیلهسنی قادینی بر اقامشردی، ابو سلمه نك قبیلهسنی ده چوجفک کندیلرینه عاؤ اولدیغی بیان ایدرک والدهسنک ائندن چوجنی آلدیلردی. ایشته اک مشهور بروقه که مؤلفک آرزوسنه رغماً جاهلیت عادتجه چوجفک والدهیه عاؤ اولمادیغنه واضح بر مثال تشکیل ایدر.

کورولیور که بو وقعه لر تعدد ازواج اصولنک جاری اولدیغنه و بناء علیه عربده ایلک هیئت اجتماعیه نك آنا اساسنه مستند اولدیغنه دلالت ایدرک برده بالعکس خلاف دعوائی تأیید اتمکده در. و او زمانلر قادینک موقع اجتماعیسنک بونقطه نظر دن نه قدر دوشکون اولدیغی افاده ایدر لر.

بوراده بحث ایتدکرم مؤلفک اشارت ایتدیکی نکاح طرز لریدر. حالبوکه بونلرک بری طرفنده او یله فجیع اشکال نکاح داهار و اردر که جاهلیت دورینک نه دیمک اولدیغی اصل اونلر کوسترره بر آدمک مسافرلرینی اعزاز ایتک ایچون اونلره تقدیم ایتک اوزره خانه سنده قادین بولوندورماسی کی. کذا آلمش اولدیغی بر قاینک مهرینه بدل همشیره سنی ویا فیزیکی ویرمسی کی. که بونلر، اولکیلرله برابر بزه عربلرده دوغریدن دوغری به پدر شاهی عاؤه حیاتنک پک کوکشمش اولدیغی افاده ایدر لر. مؤلف دیور که «روبرتسون سمیت، حیرت بخش بر اساس و قاعدهیه تبعاً غایت دوغری و نافذ مشاهدات ایله قدیم عرب هیئت اجتماعیسنک ایلک منش الرینی کوستریور. غیر قابل انکار دلائل ایله اثبات

آدمک کندی زوجهسنی «طهر» زماننده رجالدن برینک دولتی آلمق ایچون مأمور ایتیمسی شکنده صور ایدیلور. فقط بو تقدیرده ده حمل تعین ایدنجهیه قدر قادینه کیمسه تقرب ایدمزه. بوجهت بانک تعینی ایچون شرطدر. بوکا «نکاح استبضاع» دیورلر مش. بوتون بونلر و جاهلیه دورینک وتون نکاح شکلری کوستریور که عربده مناسبت جنسیه اک چیرکین بر شکله بیله اولسه ینه ثبوت نسبه وقت ایدیلور مش. بو نکاح طرز لرینی هدم و ابطال ایدن ذاتک پیغمبر اولدیغی مذکور حدیثک پایتنده ذکر ایدلمشدر.

ايدىيورگە قديم عربستانده ايلك هيئت اجتماعيه آنا اوزرينه مؤسس ايدى و تعدد ازواج اصولى جارى ايدى . بابالق مفهومي و ارگكلر واسطه سيله نسبك ذكر و تثبيت ايدلمه سى پيغمبر زماننده بالنسبه يكي بر مؤسسسه ايدى . ص ۱۵۰ نوط ۳ .

بوادعانك عظمتى قارشوسنده شيمدى جاهليت دورينك بتون فجيح منظره لرى كوزمك اوكنه كليور: بر آدمى والده سنه اضافله چاغيرمق اكثر ياك اغير بر حقارت عد ايديليردى ، قيزلر ميراندن كلياً محروم كى ايدى ، و چوق دفعه حق حياتى يوق ايدى و بعضاً ديرى ديرى كومولورلردى ، براركك ، برسورو قادينى تحت انحصارينه آليردى . ارزوايتديكى مسافرينه تقديم ايدر ويا او واسطه ايله تجارت ايدردى و الخ . بر طرفده بونلر ، بر طرفده مؤلفك مدحيه لر يازديغى غير قابل انكار حقايق علميه ... كاشكه مؤلف بو سطرلر يرينه بزه بو بابده روبرتسون سميتك استناد ايتديكى دليللرى كوسترسيدي بو بزم ايچون چوق شايان تشكر بر شى اولاجقدى . [*]

چونكه بن دوغرىسى روبرتسون سميتك مشاهده لرندن صبرينى حالنده الدهايدى بيلديكم بعض فكرلر حقنده پك ده نيكيين اولامدم . دها آچيق سويله يهيم بونلردن آمين دكم . مثلاً شو سوزلره باقالم : « متعه نامى و يرمان شكل ازدواجه كوره تأهل مقاوله سى موقت بر زمانه شامل اولوردى . قادين كندى عائله سى نردنده قاليردى . چو جقلىرينه ايسته ديكي كى صاحب اولوردى . هيچ كيمسه بونلرك باباسى اولديغى ادعاسنه قالممازدى . چونكه چو جقلىر بابانك دكل آنانك قيله سنه منسوب عد ايديليردى . تدقيق ايتديكمز بواز دو واج - هاشم ايله سلمانك ازدواجى - قديم عربستانده پك منتشر اولان بو وقعه دن عبارتدر . ص ۲۶۰ س ۲۰ و متعاقب » و صوكر ا بونلر بو طرز ازدواجك خصوصى احوال و شرائطيدر دنيلىور . حالبوكه بو فكرلر ايچنده مثلاً قادينك كندى عائله سى نردنده قالماسندن بحث

[*] بو قصور مؤلفدن زياده مترجه عائددر . چونكه مؤلف عالملى آراسنده روبرتسون سميتك فكرلرينك معلوم اولديغنى فرض ايدى بيلير . فقط توركياده كى قارلر ايچون بويله بر شى هيچ بر زمان قابل تصور دكلدر . و بو سبيله روبرتسون سميتك توصيه ايديلن قيمتدار اثرينك تعيين ايديلن صحيفه لرى ترجمه ايديله رك هيچ اولماز سه كتابك نهايته ذيلاً يازمليددر . عربلرك شجره انسابنى تاقلماسندن ووران بويله مهم بر بحثك يالكنز سوزله كچيلمى دوغرى دكلدر !

بو يوزدن بزم مطالعاتى تماميله سويله مك حقنه مالك اولامدق ، مؤلفك سوزلرنده كى سه زينتيلىر اوزرينه محاكمه يوروتمكه مجبور اولدق . طبعى بويله نازك بر بحثى ، نسب مسئله سنك محور دورانى عد ايديلن بر اساسى سكوت ايله كچيره مزدك :

ايدىليور . بو ايسه ، قطعاً نكاح متعنهك ، خصوصى احوال و شرائطدن دكلدر . چونكه حقيقى نكاحدهده بو كى شرطلر معتبردر . حتى بالعكس بو شرط « ايج كوه ييسى كيرمك ديمكدر كه مؤلفك ياپديغى كى منطق ياپاجق اولورساق بونك متعدهده قابل تصور اولمديغى قبول ايتمك ايجاب ايدى . اوتهكى فكرلرده بويله . هيچ كيمسه بونلرك باباسى اولديغى اداسنه قالقمازدى دكل بالعكس باش ياردقلى واقعدر . شو حالده روبرتسون سميتك اللهكى سوزلرينه قياس ايدى جئ اولورساق غيرقابل انكار اولان اوتهكى دعوالرى حقنده ائى بر فكر بسله يه مەيز .

شوراسى ده سويله يه يم كه بن عربلرده ايلك عائله تشكىلاتنك آنا اساسنه مسستند اولديغى ردايدنلردن دكل . اولاييلير ، جمعيت حياتنه ايلك داخل اولان انسانلر ، بلكه ده عموميتله ، اولامادرشاهى بر عائله حياتى كچيرمش اولاييليرلر . وعقلاً دوشونولنجه بو طرز تكامل قبول ايديله بيلير . فقط بو ، هر حالده قریشك برقييله حالنده تشكىلندن بر چوق عصر اوله عائد اولمق كر كدر . بر كره مؤلف ، كتاب مقدسه باقسين ! عهد عتيقده ابراهيم حقنده تعدد زوجاتدن بحث واردر . عين عصردهكى لوط وقعه لرني اوقوسون ! يعقوبك صيرا ايله لابانك ايكي قيزني نكاح آلتنده جمع ايتديكى وهر برينك تقديم ايتديكى جاريه لر بحثنى اوقوسون . ديمك كه تعدد زوجات ، مادرشاهى و مادري عائله اساسى سامى قوملرده موجود اولدى ايسه بيله ابراهيمدن چوق اولكى بر دوره عائد اولمق ايجاب ايدر . شو حالده مؤلفك شوسوزلرينه نه دير سگنر « بابالق مفهومي وار ككلر واسطه سييله نسبك ذكر و تثبيت ايدلمه سي پيغمبر زماننده بالنسبه يكي بر مؤسسسه ايدى . بناء عليه ا كر قديم عربستانده قادينلر طريقيله نسب جارى ايسه مسلمان نسابلرينك قوردقلى شجره بنائى بي معناسى بردن بره منهدم وار . بونسابلر ماضيدن غافل اولدقلى ايجون اركك طريقيله نسبك تثبتي جمعيت بشريه ده جارى يكانه شكل اولديغى ظن ايتمشلر و يالانلرينى بو ضعيف و مغفل قلم اوزرينه حياطسزجه استناد ايتديرمشلردر . ص ۱۵۰ نوط ۳ »

حالبوكه عرب نسابلرينك كوسترملك ايسه دكلرى شجره عدنانه قدردر . عدناندن وقارى ابراهيم واسماعيله قدرده بر چوق عصرلر ذاهل وار . بو عصرلردن بك چوق زمانلر اوله قابل تطبيق اولماسى متصور اولان بر نظريه ايله بسبتون دكشمش بر صفحه اريخيه دهكى نسب و شجره غننه سي ناصل بردن بره منهدم اوليور . ومؤلف بو ضعيف و مغفل قلم اوزرينه احتياطسزجه ناصل استناد ايديور آكلاميورم .

زواللى مؤلف ، بونظريه دن او قدر نمون ايدى كه « بوراده موضوعك ناقليه قدر نفوذ ايدى كه عربلارك شجره انسابلرينك » تماماً اويديرلش شيلر اولديغنى بونكه بر جمله ده اثبات ايدى جكدى !...

بوقدرله ده قالمور . حقيقى نساب اولانلارك سوزلرني تحريف ايدى كه اثرينك مختلف يرلنده (مثلاً ص ۱۴۲) بونلره اسماعيله قدر سلاله نجى بى بلاخلاف صايمش اولدقلىرى اسناد ايدىيور . حالبوكه هيچ برى بويله برادعايه كيريشمه مشدر . بونلر يالكنز حضرت اسماعيلك جدالنبي اولديغنى قبول ايدرلر . ايكي سوز آراسنده كى فرق ايسه مهمدر . صوكر ا نو كا قارشى ده مؤلف « فقط قرآنك هيچ بر فقره - نده اسماعيلك عربلارك جدى اولمق اوزره اسمى كچمز ص ۱۴۳ س ۱۷ » دييور . قرآنك ترجمه حال ظن ايدلمه سنده كى عظيم خطايى دفعاتله سويله مشدك . بونكه برابر قرآنده بالمناصبه بوندن بحثلر اولديغنى بوراده كوستره بيليرز: مثلاً ۱۴ نجى سوره ۳۶ نجى آيتده ربنا انى اسكنت من ذريتى بواد غير ذى زرع عنديتك المحرم » كذا (ملة ابيكم ابراهيم) آتى ايسه مصحف شريفده دفعاتله مذكوردر . مثلاً « سوره ۲۷ آيت ۷۷ » .

بوندن باشقه مؤلف « قرآنده ابراهيم واوغلى اسماعيل صيق صيق ذكر ايديلرلر - فقط بومهم نقطه بك شايان دقتدر - يالكنز مدينه ده ترتيب ايديلن (۱) يعنى داها مؤخر اولان سوره لرده اسملرى كچر . داها قديم اولان سوره لرده اولنلارك اسملرينه تصادف اولونماز . ص ۱۴۳ س ۷ » دييور .

يا ! ديمك مكى سوره لرده ابراهيمك اسمى كچميورمش اويله مى ؟ شو حالده مصحفده ايلك مكى اولان سوره دن باشلاييم: سوره انعام مكى آيت ۷۳ و ۷۴ و اذقال ابراهيم لاييه ... عين سوره اسمعيلدن بحث آيت ۸۵ ، كذا ابراهيمدن بحث آيت ۱۶۰ ، كذا ۱۱ نجى سوره ، مكيدر آيت ۶۸ و ۷۳ و متعاقب آيتلرده دفعاتله . كذا ۱۲ نجى سوره مكيدر آيت ۵ ، كذا ۱۴ نجى سوره مكيدر آيت ۲۴ و متعاقب آيتلر . اسمعيلدن بحث آيت ۳۸ . كذا ۱۵ نجى سوره مكيدر ، آيت ۵۰ كذا ۱۶ نجى سوره مكيدر . آيت ۱۱۹ و متعاقب آيتلر . داها كوستره يم مى ؟

كوديلوركه مؤلفك شجاعت علميه سنه حيرت ايتمهك قابل دكل ! همده مؤلف بو مهم نقطه نك بك شايان دقت اولديغنى صورت مخصوصه ده قيد ايدپوردى . بوقدر وثيقه يه

قارشى نە جىسورانە ادعا ! مېكى سۈرەلەر وائىلك نازل اولان آيتلەر بىر كىرەجك كوز كىزدىرمەك يوقى ايدى ! بىردە مؤلفك ادعا و آرزو ايتدىكى وجهله ايلك نازل اولان آيتلر توحيدە دائر ايدى . اونلردن دە بوخصوص ايچون بىر ايكي وثيقە كوستىرىم : سۈرە ۱۵ مېكى در ، ابراهيمدن بحث آيت ۴۰ و ۴۵ و ۵۷ . عين سۈرە اسمعيلدن بحث آيت ۵۳ . كذا ۲۱ نجى سۈرەينە توحيدە دائر آيت ۵۱ و ۵۹ و ۶۱ و ۶۸ . بونلەر داها برچوق وثيقەلر علاوه ايتمك ممكن . صوكرا مؤلفك بالخاصه كوچوك سۈرەلردن ايلك نازل اولدىغى ادعا ايتدىكى والنجم سۈرەسى ايله سبج اسم سۈرەسنە باقىكز سۈرە ۵۳ آيت ۳۶ كذا سۈرە ۸۷ آيت ۱۸ ھرايكيسندە ابراهيمك اسمك ذكر ايدلدىكى كۈرەجكسكز ! .

مؤلفك نسب بىچىندە تحقيقات علميەسى بو قدر دكلدر . او بو ، خصوصە داها بر چوق حقيقتلر كشف ايتىدۇر ! مثلاً هاشمك ، شيبەدن باشقە چوچنى اولمادىغىدن طوتدىرارق صحيفەلرلە مطالەلر يازييور . مادامك شيبەدن باشقە چوچوغى يوقدى . عبدالمطلبك اولادىنە نيچون بنى شيبە دىنلمدى دە بنى هاشم دىنلدى (ص ۱۶۶ و متعاقب) دىيە درين محاكمەلەر كرىشيدۇر . استناد ايتدىكى دليل دە شۇدۇر : « قتيبە ، صحيفە ۳۴ سطر ۱۹ ، هاشمك باشقە ارڪك ذرىتى اولمادىغى آچىقدن آچىغە تامين ايدىيور . »

حالبوكە ابن قتيبە (ص ۲۴ سطر ۱۰ - ۱۹) دە شونلردن دە بحث ايدىيور : « عبد منافك عبدالمطلب ايله اسدۇن ماعدادىكرا اولادلىرى دە واردى . اسدك اوغلى حىندۇر . بوخىن على ابن ابى طالبك دايىسىدۇر . اسدك بىردە فاطمە اسمندە قىزى واردۇر . بو علىنك والدەسى در والىح . بو سوزلردە هاشمى تعبيرىنك ايضاحى ايچون اساسلر واردۇر . مؤلفك سوزندە ايسە مسئلە بر عكسدر . تارىخچىلەك دە وثيقەلرى تحريف ايدەرك نقل ايتمكە اصلاً مسامحە ايدىلەمز . ھرھالەنكى نسب كىتابنە باقسە كز فاطمە بنت اسد بن هاشمى كذا هاشمك دىكرا اولادلىرىنك اسملىرىنى كوررسكز [۱] مؤلف ايسە يالەكز سىر كىتابلىرىنە باقىسييور و بوسىبلە نسب حقندە ياكلىش حكملر تىمادى ايدوب كىدييور . حالبوكە نسب كىتابلىرى ايچون يالەكز پىغمبرك اجدادى

[۱] نسب حقندە يازلىش پك قىمتلى ومخلد اثرلر واردۇر . نسب تدقيقاى ايچون بو كىتابلەر مراجعت ضرورىدۇر . مؤلف مع الاسف بو اثرلر كىچىق بىرنە باقامشدر . مثلاً معتبر وموثوق برذات اولان امام مېردك (وفاتى ۲۸۵) نسب عدنان دىيە قىمەتدار بر اثرى وار . عين موضوعە دائر ابوالفرج الاصفهانى ، كذا مورخ خطيب بغدادى حتى سىر مؤلف مشهورى ابن هشام ، مھم وموثوق اثرلرى براقشلىدۇر . بونلر وھىچ اولماز سە بلادرىنك ، انساب الاشرافى ، فرطىنك الانسابى ، زبىر قرشىنك انساب قرشى ، ابن قدامەنك تېيىنى كى اثرلر تدقيق ايدىلدكچە نسب حقندە ويرىلەجك حكملر ، حكمسزدۇر .

مثلا عبدالمطلب ، هاشم موضوع بحثدر . بونلرك قارداشلىرى اولوب اولمديغى اونلرى علاقهدار ايتمز . ايشته مؤلفى شاشيرتان نقطه لر بونلردر .

مؤلف ، جف القلم جاهليت دورنده و پيغمبر زماننده نسيبه اعتنا ايدلمديكى ادعا ايدىيور . بونلر مسلمان مدنيت جديد سنك شهرلرده و قلم او طه لرنده ياپيلمش برر اثرلريدر (ص ۱۴۶ و متعاقب) دىيور .

۱ كرمؤلف نسب كتابلرينه باقسه ايدى ابوبكر الصديقك بيله قبل الاسلام علم النسب متخصصى اولديغى او كره نه چكدى . اوزمان نسا بلرندن از جمله بنى شيابندن دغفل سدوسى ، بنى تيمون عميره ، ابو ضمضم ، ابن لسان الحمرة ، زيد بن كيسان نمرى و اخ مشهوردرلر . بونلر حقنده ابى نديمك فهرستنده ده كافى ايضاحات بولا بيليرسكنز . [۱] مؤلفك ادعاسنك تماماً عكسنه اولارق زمان جاهليتده هر قبيله ويا عماره ويا بطن نسا بدن خالى دكلدى . چونكه عرب قبيله لرى بابالرله ، اجداداييله افتخارايدرلردى . قبائل سائره به مدافعه احتياجيله يكدىكرينه باغلامه لرى و برنسلدن اولدقلىرى بيلملى لازم ايدى . بونلر انكارايديله مين حقيقتلردندره . مؤلف بو فكرلرى اساس اعتباريله قبول ايدر و دىيور كه عائله افرادندن برينه تعرض ، تكميل عائله نك انتقامنى كندى اوزرينه جلب ايدردى . « فقط بوفكرى قبول ايتديكى حالده (ص ۳۷۸ س ۱۰) بوندن عربستانده بابالق نفوذ و صلاحيت اولمديغى نتيجه سنى چيقارييور . بو استنتاجى آكلامق كوچ اولمقله برابر مثلاً ابولهب ايكي اوغلنه « كيدىكنز نكاحليلريكنزى بوشاييكنز » ديه امر ويرييور اونلرده درحال امرى انفاذ ايدىيورلر . مؤلف بوندن تبت يدا سوره سى مناسبتيله سوينه سوينه بحث ايدىيور . نتيجه ده ينه بابا نفوذى اولماديغنده اصرار ايدىيور . ايشته مؤلفك نسب حقنده كى قدرت و مهارتى بودر . [۲] مابعدى وار قيز معلم مكتبي دين درسلى معلمى

بومف ضيا

- [۱] بوبابده (بلوغ الارب ۷ ۳ ص ۱۹۶) ده تفصيلات واردر . كذا تاريخ آداب لغة العرب جلد ۱ ص ۱۷۲ و ۲۳۱) . بايقىكنز . اسد الغابه ده معاويه نك اوغلنه علم النسب اوكرتمك ايجون خصوصى معلم طوتديغندن بحث واردر ، ابن نديمك باب الانسابنده زيادك نسيبه دائر بر اثر تأليف ايتديردى يازيليدير . اوراده پيغمبر زماننده دها برچوق نسا بين موجود اولديغى ذكر ايدىلييور . مثلاً نزار بن اوسى ، صعصعه و اخ كى كه بونلرك هپسندن بحثه لزوم حس ايتيورم .
- [۲] مؤلف نسب بحثى مناسبتيله دها برچوق مسئله لره تماس ايتشدر . بوراده مقصد بتون بونلره